

SPEECH NETWERKMOMENT

Lokaal Mondiaal beleid

Els Hertogen 11.11.11

Van harte welkom, allemaal, op dit netwerkevent. En grote dank aan iedereen die vandaag mee mogelijk maakte.

Vandaag krijgen jullie inzicht waarom het zo belangrijk is om ook op lokaal niveau te blijven investeren in internationale solidariteit. En in hoe dit allemaal vorm kan krijgen. Al wie nieuwgierig is naar de evoluties, discussies en inspirerende beproefde én nieuwe praktijken op vlak van lokaal mondiaal beleid, zit hier op de juiste plek.

Voed vandaag dus maar volop jullie brein, hart en lijf, want vernieuwend denken over internationale solidariteit, frisse betrokkenheid voelen en met goesting in actie gaan, is broodnodig.

Als wij écht beweging willen zien in de wereld, is het belangrijk dat wij zelf met zijn allen ook continu in beweging zijn. Vastzitten in vastgeroeste denkbeelden. In zwart-wit gevoelens. In inactie, omdat het allemaal toch niets uithaalt. Dat zal ons alleen maar verder doen afwijken van ons doel.

En dat doel is ervoor zorgen dat iedereen telt in deze wereld. Dat de ene mens nooit meer waard is dan de andere. Dat mensenrechten universeel zijn. Dat we dit realiseren binnen de grenzen van onze planeet.

Dan krijgen we een wereld waarin kinderen naar hun toekomst kunnen kijken zonder zich af te vragen of ze wel een huis kunnen betalen of – veel erger - het niet plat gebombardeerd zal worden. Waarin de klimaatcrisis is afgewend, genderongelijkheid achterhaald is en er geen mensen op straat slapen. Waarin mensen zich veilig voelen, ongeacht hun afkomst, kleur, seksuele voorkeur of religie. Kortom: een wereld waarin iedereen telt.

Dit kompas mogen we nooit loslaten. Maar de manier waarop wij dit nastreven, daarover mogen en moeten wij “durven” reflecteren en bijsturen. Continu.

Dat gebeurt logischerwijze ook op het moment dat er een nieuwe legislatuur aanbreekt, met nieuwe verkozenen, waarbij nieuwe drijfveren, nieuwe accenten, nieuwe ideeën meegebracht worden naar de tafel.

“Durven” is hierbij een cruciaal woord. Want in deze turbulente tijden is het belangrijk om naar waarde te schatten wat we willen behouden, zoals het mensenrechtenkader en internationaal recht, en hiervoor te durven blijven gaan. Dit ondanks alle signalen van leiders wereldwijd die dit mensenrechtenkader aan de kant schuiven en terugplooiën op zichzelf. En het is even belangrijk om vanuit vertrouwen nieuwe wegen te durven ontdekken om dat doel waar te maken. Het feit dat jullie hier zitten, betekent dat er een bende “durvers” en “weldoeners” bij elkaar zit. En zulke durvers en weldoeners zijn vandaag meer dan nodig.

Het moment dat wij deze bijeenkomst organiseren is niet toevallig gekozen. Het verkiezingsjaar 2024 is achter de rug. Zowel op federaal, Vlaams, als lokaal niveau zijn de coalities bekend, liggen akkoorden op tafel en wordt het beleid stilaan concreet vormgegeven. De politieke keuzes die nu gemaakt worden, reflecteren welk soort samenleving wij willen zijn. Solidair en met een open blik naar de buitenwereld of starend naar de eigen navel? Volgens ons is dit laatste geen optie.

Het is meer dan ooit helder dat wij over de grenzen heen verknoopt zijn met elkaar. De klimaatcrisis, een wereldwijde pandemie, oorlog, armoede, ongelijkheid op basis van afkomst, gender of religie. We winnen er allemaal bij als wij deze uitdagingen aanpakken. Dit moeten we samendoen, met een zo groot mogelijke *coalition of the willing*. Politici, ambtenaren, ondernemers, middenveld, academici, burgers; over de hokjes heen. Over de landsgrenzen heen.

Maar samenwerken alleen is onvoldoende. We moeten ook erkennen dat de verantwoordelijkheid, impact en de middelen om met deze uitdagingen om te gaan ongelijk verdeeld zijn. Zij die het minst bijdroegen aan de klimaatcrisis, dragen de zwaarste gevolgen. Terwijl het Afrikaans continent maar voor 4% bijdroeg aan de globale CO²-uitstoot van de afgelopen 25 jaar, worden landen als Mozambique, Kenya of Zambia disproportioneel hard getroffen door droogte of overstromingen.

En wat ongelijke middelen betreft, zijn Nederland en Bangladesh een goed voorbeeld. Twee landen die op eenzelfde manier bedreigd worden door een stijgende zeespiegel, terwijl de middelen die zij in handen hebben om zich hieraan aan te passen van een compleet andere orde zijn.

Kortom, er is naast samenwerking ook herverdeling nodig, herverdeling van middelen en van macht. Dit is waar internationale solidariteit over gaat. Niet over het louter geven van "hulp", niet over liefdadigheid, maar over het fundamenteel en structureel aanpakken van de wortels van armoede en ongelijkheid, over rechtvaardigheid. Over keuzes op vlak van klimaat, migratie, schulden, fiscaliteit, handel, diplomatie, defensie en ontwikkelingssamenwerking.

Maar om solidair te kunnen zijn, is het cruciaal dat je je verbonden voelt met de ander. Dat je die ander als mens ziet. En net op het moment dat wij elkaar meer dan ooit nodig hebben, zien we echter dat wij vanuit onze verschillen tegen elkaar worden uitgespeeld. Wij zien dat er bewust ontmenselijkt wordt.

Palestijnen die Human Animals genoemd worden. Waarbij deze week na 18 maanden genocide nogmaals duidelijk werd dat de mensenlevens in Gaza er niet toe doen. Niet voor het Israëlijs leger, maar ook onvoldoende voor de internationale Gemeenschap. Het antisemitisme dat terug de kop op steekt, ook in onze straten. We zien de ontmenselijking ook wanneer het gaat over mensen op de vlucht. Gelukszoekers, profiteurs, cijfers, maar geen mensen. Het weggijken van klimaatslachtoffers. De haatspraak op sociale media die meer en meer vrij spel krijgt. We zien de ontmenselijking wanneer er enkel over budgetten, cijfers en return on investment gesproken wordt als het over het 'Ontwikkelingssamenwerking' gaat. Over een druppel op een hete plaat, waar we best mee stoppen. Terwijl elke druppel over een mensenleven gaat en elk mensenleven ertoe doet.

We zien minder en minder schroom om de agenda van eigen volk eerst naar voor te schuiven. Integendeel zien we net meer en meer ruimte en aanmoediging om dit wel te doen en hierbij op geen enkele manier om te kijken naar de impact op anderen die niet-wit, niet-geboren in dit land, niet-man, niet-cis zijn.

Eens je écht vertrekt vanuit het principe dat iedereen telt en de ene mens nooit meer waard is dan de andere, dan is kan je niet anders dan solidair zijn.

België is geen eiland. Hoe klein ook, wij hebben een rol te spelen in de wereld. Vanuit moreel oogpunt. Omdat wij ooit internationaal hebben afgesproken om altijd op te komen voor mensenrechten voor iedereen. Maar ook vanuit strategisch oogpunt is het gewoon verstandig. Veiligheid en welvaart voor België en de Belgen start in het buitenland. We hebben sterke duurzame allianties in de wereld nodig om als klein land sterk te staan.

Dit is geen of-of-verhaal is, waarbij we ofwel in onze eigen samenleving investeren, ofwel in de rest van de wereld. Wanneer we investeren in internationale solidariteit, investeren we in ieders toekomst, ook hier bij ons. Dit is een én-én verhaal. Dus, als je écht wil dat veiligheid

en welzijn voor iedereen gerealiseerd worden, dan moet je ook durven investeren in het aanpakken van de oorzaken van menselijke en economische onveiligheid. De drastisch besparingen op Ontwikkelingssamenwerking – met de Verenigde Staten op kop, maar ook besloten in het Verenigd Koninkrijk, Nederland én België – zijn dan ook een politiek uiterst onverstandige keuze zijn. Dit zegt niet alleen 11.11.11, maar defensiespecialisten en voormalige topmensen uit het leger. Zij ervaren aan den lijve hoe belangrijk investeren in Ontwikkelingssamenwerking is, vanuit conflictpreventie, maar ook vanuit het ontwikkelen van duurzame relaties. Een besparing op Ontwikkelingssamenwerking is dan ook een valse besparing. Want elke euro die je investeert in conflictpreventie voorkomt 16 euro uitgaven wanneer het conflict uitbreekt. Middelen besteden aan internationale samenwerking zijn geen ‘weggesmeten’ geld, integendeel.

Onze vraag is om de politieke keuze over Ontwikkelingssamenwerking niet vanuit ideologische voorafnames of symbolen te voeren, maar onderbouwd en met een lange termijnvisie voor ogen. Om vanuit ieders belang beleid te voeren. Om menselijkheid en solidariteit, over de grenzen heen, als kompas te blijven nemen. Om hiervoor de broodnodige middelen te voorzien en onze internationale engagementen na te komen. Om te durven luisteren naar de stem van zij die opkomen voor mensenrechten.

Want de geschiedenis heeft ons geleerd dat de grootste veranderingen van onderuit komen. Door bewegingen, middenveldorganisaties, vrijwilligers, mondige burgers en rechtvaardige ondernemers die kwesties op de agenda zetten. Die niet opgeven en soms decennia of zelfs honderden jaren lang continu druk zetten. Zonder hen geen afschaffing van slavernij, geen vrouwenstemrecht, geen homohuwelijk. Allemaal ooit zagezegd utopische eisen.

Democratie is meer dan om de 6 jaar naar de stembus trekken. Het is ook luisteren en samenwerken met diegenen die de handen uit de mouwen steken rond internationale solidariteit. En dat gebeurt op lokaal niveau elke dag. En dat is logisch natuurlijk, want mondiale uitdagingen zijn ook uitdagingen voor het lokale niveau. Wij zijn met elkaar verbonden over de grenzen heen. En elk beleidsniveau heeft hierin een rol te spelen, ook het lokale.

Het zijn immers onze steden en gemeenten die het eerst geconfronteerd worden met de problematiek van een tekort aan opvangplaatsen voor mensen die migreren of vluchten, het is in steden en gemeenten waar we schaduw zoeken wanneer de hittegolven ons land in de zomer teisteren, het is in steden en gemeenten waar we onze huizen verwarmen en met onze auto rondrijden en waar we dus maatregelen kunnen nemen met betrekking tot onze CO²-uitstoot om de klimaatcrisis tegen te gaan. Het is ook daar waar armen op zoek gaan naar onderdak en voedsel als ze er zelf niet meer voor kunnen zorgen.

De stad of gemeente is dé plek waar mensen met verschillende achtergronden wonen, werken, samenleven, naar school gaan, waar we voelen hoe de samenleving eraan toe is. Een lokaal bestuur staat het dichtst bij de mensen en kan een voorbeeldrol opnemen. Een lokaal bestuur kan verhalen vertellen en tonen en hierdoor linken leggen over grenzen heen.

Maar dat niet alleen, steden en gemeenten zijn ook de plek waar we als burger ons engagement opnemen. Waar we vanuit een houding tot wereldburgerschap allemaal proberen bij te dragen aan een leefbare samenleving, voor onszelf en voor onze toekomstige generaties.

Of het nu is door een nieuwe burgerbeweging op te richten die ijvert voor zuivere lucht in de stad, of door het vrijwilligerswerk voor de verzorging van chronische zieken, of door het helpen van nieuwkomers bij het leren van de Nederlandse taal. Burgers geven de stad of de gemeente mee vorm door het engagement dat ze dag in dag uit opnemen.

En zo ook de duizenden vrijwilligers van 11.11.11 en zijn lidorganisaties. Al jaren ijveren zij in hun gemeente of stad voor een lokaal beleid met een vizier op de problemen in de rest van de wereld. Door het organiseren van campagneacties voor Broederlijk Delen, dag in dag uit de Oxfam-Wereldwinkel te bemannen, geld in te zamelen voor hun eigen 4de Pijlerproject of

in november weer aan de slag te gaan met onze overkoepelende 11.11.11-campagne, die dit jaar opnieuw in teken staat van meer Menselijkheid. Al deze kleine lokale initiatieven helpen via de gemeente of stad waarin ze plaatsvinden de wereld weer een stukje vooruit.

Tal van deze burgers en vrijwilligers slaan lokaal ook samen de handen in elkaar om het beleid van hun lokaal bestuur onder de loep te nemen. Via de Gemeentelijke Raden voor Ontwikkelingssamenwerking of via burgerinitiatieven proberen ze advies te verlenen aan hun bestuur voor een goed lokaal mondiaal beleid. Omdat zij geloven dat solidair lokaal beleid de wereld beter maakt.

Daarom doe ik aan de beleidsmakers in de zaal de warme oproep om voor het beleid dat u uitstippelt en uitvoert voor uw stad of gemeente, te luisteren en samen te werken aan een solidair beleid met diegenen die de handen uit de mouwen steken.

Door dit te doen, tonen jullie dat samenwerking en solidariteit werkt. Hierdoor brengen jullie positieve energie en hoop in jullie eigen stad, gemeente of dorp. En net in deze tijden is dat niet te onderschatten hoe belangrijk dit is. Meer dan ooit hebben mensen nood aan verbinding, als tegenwicht voor de polarisatie, de bubbels op sociale media en de vele grote onzekerheden. Elke kleine stap die wij zetten op lokaal niveau, toont de weg in de goede richting, geeft houvast, biedt tegenwicht en maakt mensen gelukkiger. Dit is wetenschappelijk bewezen.

En willen we dat niet allemaal, een stad of gemeente vol gelukkige mensen? Ik dacht het al. Nogmaals heel erg bedankt om hier te zijn en ik wens jullie nog een fantastische namiddag!